

Η ελληνική οικονομία, το χρέος και τα χρέη των άλλων κρατών

(Σε ασύνδετο σχήμα)

Γράφει ο
Βύρων Τομάζος
Μηχανολόγος,
Απόφοιτος Πολυτεχνείου
Μονάχου
e-mail: btomazos@gmail.com

Την 1η Ιανουαρίου του 2002 η Ελλάδα και άλλες 11 τότε χώρες της Ευρωζώνης απέκτησε κοινό νόμισμα, το ευρώ. Η ένταξη της Ελλάδας έγινε το 2001, μετά την επιτυχή πορεία της σύγκλισης των δημοσιονομικών μεγεθών και την ικανοποίηση των τεσσάρων από τα πέντε κριτήρια της συνθήκης του Μάαστριχτ (πληθωρισμός, έλλειμμα γενικής κυβέρνησης, δημόσιο χρέος, μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών, μακροπρόθεσμο επιτόκιο δανεισμού). Ήταν τότε το πρώτο νοικοκύρεμα. Ένα μνημόνιο όπως τα λέμε σήμερα που έκανε η κυβέρνηση Σημίτη.

Το 1999 προτού μπούμε στο ευρώ, το ΠΑΣΟΚ αύξησε τρομερά το δημόσιο χρέος και το πήγε από τα 22% στο 94,9% του ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν). Θυμάστε την αποχώρηση από το υπουργείο οικονομικών του κ. Σημίτη και το περίφημο «Τσοβόλα δώσ'τα όλα», μαζικές προσλήψεις στο δημόσιο κτλ. Παρόλο που το χρέος μας και τότε ήταν από τα υψηλότερα στην Ευρώπη εντούτοις ήταν διαχειρίσιμο. Και παρόλο επίσης που από τα προβλήματα γραφειοκρατίας, φοροδιαφυγής και διαφθοράς, η **μεγέθυνση του ΑΕΠ ήταν από τις υψηλότερες στην Ευρώπη.**

Με το Μάαστριχτ μπήκε κάποιο νοικοκύρεμα στην οικονομία, με βασικότερο όλων οι προϋπολογισμοί των κρατών να μην υπερβαίνουν το 3%. Η Ελλάδα όμως, από το 2001 έως το 2005, βρέθηκε να παραβιάζει το κριτήριο του 3% του συμφώνου σταθερότητας και να κυμαίνεται από 4,5% - 9,8% το 2008. Το 2009 να φτάσει το γνωστό 15,9% και το 2010 το 10,7% του ΑΕΠ. **Δηλαδή από το 2008 έως και το 2011 συνολικά υπερβήκαμε κατά 86 δις τον προϋπολογισμό** και από το 94,9% το 1999 φτάσαμε σήμερα στο αστρονομικό του 185% του ΑΕΠ.

Για να είμαστε ειλικρινής η οικονομική κρίση στην Ελλάδα δεν είναι μόνο εσωτερική είναι και εξωτερική αφού ανδρώθηκε μετά την παγκόσμια κρίση του 2008. Η παραπληροφόρηση του ελληνικού λαού δεν έχει τα όριά της. Η σκανδαλολογία, το Βατοπέδι, η Siemens, οι εξοπλισμοί, οι μίζες στα ολυμπιακά και άλλα έργα, είναι τα διαρκώς αναφερόμενα αίτια της κρίσης που μας μαστίζει. Όπως και αυτό της διαφθοράς, το οποίο είναι παγκόσμιο σύμπτωμα. Όλα αυτά που προανέφερα όμως είναι ένα μικρό ποσοστό του όλου, το οποίο σερβίρεται στον λαό από τους εκάστοτε κυβερνώντες για να τον αποπροσανατολίσουν από τα επίκαιρα και καυτά προβλήματα. Και έχει γίνει μία μυθομανία, δηλαδή γινήκαμε όλοι θύματα της μυθομανίας. Λέμε - λέμε κάτι το οποίο δεν είναι αληθές και στο τέλος το πιστεύουμε και οι ίδιοι. Και σ' αυτό το πεδίο οι πολιτικοί πέτυχαν.

Οι αριθμοί όμως μιλούν και θα υποστηρίξω αυτά που λέω. Από το 2002 τα χρήματα που δαπανήθηκαν για εξοπλισμούς, ολυμπιακούς αγώνες και έργα υποδομής κτλ. είναι περίπου 50 δις και με αυτά τα χρήματα αγοράστηκαν και έγιναν όλα.

Ενώ 50 δις δώσαμε για όλα αυτά 200 δις δώσαμε για μισθούς και συντάξεις από το 2002 και μετά. Ο νόων νοείτο.

Δεν είμαστε ακαμάτες, ράθυμοι όπως αποκαλούμε πολλές φορές εμείς οι ίδιοι τους εαυτούς μας. Είμαστε η 2η χώρα στον κόσμο με τις περισσότερες ώρες εργασίας μετά τη Νότια Κορέα. Αυτό είναι ένα θετικό στοιχείο για να σταθούμε και πάλι στα πόδια μας. Γι' αυτό και είμαι αισιόδοξος ότι μόλις υπογράψουμε τελικά τα πράγματα θα καλυτερεύσουν. Πιστεύω και εγώ στο συμπιεσμένο ελατήριο που λέει ο πρωθυπουργός ότι θα εκτονωθεί και θα φέρει ανάπτυξη. Διότι πολλές κόσμος περιμένει να ανοίξει η χρηματοροή για να κάνει κάτι και θα είναι πιο μελετημένο και αποδοτικό.

Το εργατικό δυναμικό της χώρας είναι 4,9 εκατομμύρια αρκετά για να αυξήσουν πάλι το ΑΕΠ, εφόσον μειωθεί η ανεργία και πάψουν αυτές οι ιδεοληψίες και τα κλάματα γύρω από τις ιδιωτικοποιήσεις και τα μοντέλα ανάπτυξης που χρησιμοποιούν οι χώρες που έχουν ανάπτυξη. Και προπαντός αν το πιστέψουν οι ίδιοι οι κυ-

βερνώντες.

Η Ελλάδα δεν είναι η μόνη χρεωμένη χώρα, υπάρχουν και άλλες χρεωμένες χώρες. **Συνήθως το να χρωστάς το 100% του ΑΕΠ θεωρείται κόκκινη γραμμή.** Η Ιαπωνία είναι με 226%, η Ελλάδα με περίπου 166%, η Ιταλία με 121%, η Ιρλανδία 109%, η Πορτογαλία 106%, οι ΗΠΑ 101%, η δε Γαλλία 89%, η Γερμανία 83% και η Ισπανία 67% του ΑΕΠ.

Το σχήμα οξύμωρο είναι με την Ιαπωνία η οποία με τόσο υψηλό χρέος καταφέρνει όχι μόνο να επιβιώνει αλλά να είναι από τις ισχυρότερες οικονομίες του κόσμου. Παρόλο που τα τελευταία 20 χρόνια είναι σε ύφεση και είχε τόσες φυσικές καταστροφές (Τσουνάμι και πυρηνικό ατύχημα).

Η Ιαπωνία τα καταφέρνει γιατί το δάνειό της είναι εσωτερικό. Η πανίσχυρη τράπεζα του ταχυδρομικού ταμειευτηρίου και η ασφάλεια ζωής, είναι οι κύριοι χρηματοδότες του Ιαπωνικού κράτους μιας, που και τα δύο ανήκουν στο κράτος. Δηλαδή Γιάννης κερνάει, Γιάννης πίνει. Αυτοί δε χρωστάνε στις αγορές όπως οι υπόλοιπες χώρες που προανέφερα. Βασικός δείκτης επίσης της οικονομίας είναι το εξωτερικό κατά κεφαλήν χρέος. Πρώτη είναι η Ιρλανδία με 391.969 δολ. ανά κάτοικο, δεύτερη η Βρετανία με 117.500 δολ., μετά οι Γάλλοι με 66.073 δολ., και οι Έλληνες με 38.073 δολ. ανά κάτοικο. Ενώ κατ' αντιπαράθεση οι Ιάπωνες έχουν το μικρότερο εξωτερικό χρέος στα 15,934 δολάρια.

Γι' αυτό είναι αναγκαίο να ελαφρυνθεί το χρέος μας, το κύριο μέρος του οποίου τώρα το χρωστάμε στα κράτη μέλη της ευρωζώνης, κακό και καλό. Κακό γιατί οτιδήποτε πρέπει να γίνει, πρέπει να ψηφιστεί από τα κοινοβούλια των χωρών μελών και καλό γιατί δεν είναι εύκολο να μας χρεοκοπήσουν όπως οι αγορές.

Οι ξένοι βλέπουν τα ήθη και έθιμά μας π.χ. τη συστοιχία των αρνιών στο Μαρούσι το Πάσχα και διερωτώνται τι γίνεται με εμάς. Είμαστε χρεοκοπημένοι ή ευημερούμε;

Ένα αντίδοτο για να λύσεις ένα πρόβλημα είναι να το καταλάβεις. Γι' αυτό κι εγώ από την πλευρά μου προσπαθώ να διευκρινίσω ορισμένα πράγματα.

Ακόμα και παρά την κρίση είμαστε σε υψηλό επίπεδο παραγωγικότητας σε ό,τι αφορά π.χ. το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

Μιας και το συνταξιοδοτικό είναι επίκαιρο παίρνω ορισμένα στοιχεία από το βιβλίο του **Γιάννη Παπαδογιάννη**, εκδόσεις Παπαδοπούλου, με τίτλο «*Από το μεγάλο Πάρτυ στη χρεωκοπία*».

Οι συντάξεις δεν είχαν μεγάλη σχέση με τις εισφορές. Οι ασφαλιστικές **εισφορές** στην Ελλάδα, ως ποσοστό του ΑΕΠ, ήταν το 2008 κατά 28% χαμηλότερες από ό,τι στην Ευρώπη, αλλά οι συντάξεις ήταν **κατά 45% περίπου** υψηλότερες από ό,τι στην Ευρώπη. Στα χρόνια της ευφορίας, ένας εργαζόμενος που συνταξιοδοτούνταν λάμβανε μεγαλύτερη σύνταξη από το μισθό που είχε ως εργαζόμενος! Κατά μέσο όρο, το 2008, οι συντάξεις στη Ελλάδα αντιστοιχούσαν στο **110%** των απολαβών που οι ίδιοι είχαν ως εργαζόμενοι, έναντι **76%** που ήταν στην Ε.Ε.

Θα μπορούσαμε κάλλιστα να αποφύγουμε την κατάρρευση, αρκεί το πολιτικό σύστημα να δειχνε **μια στοιχειώδη ωριμότητα.** Αυτό όμως που επικράτησε μετά το 2009 ήταν ένα παραλήρημα λαϊκισμού και δημαγωγίας που έριξε τον τόπο για τα καλά στα βράχια.

Ο Ανδρέας Παπανδρέου ανέδειξε και χρησιμοποίησε τον λαϊκισμό και τη δημαγωγία ως βασικά εργαλεία πολιτικής, κατορθώνοντας με αριστοτεχνική μαεστρία να αποσπά την προσοχή του κόσμου από την ολοφάνερη απόσταση μεταξύ λόγων και πράξεων. Ωστόσο, με το ΠΑΣΟΚ η πρακτική γιγαντώθηκε. Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά την περίοδο 1981-1985 ο αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων αυξήθηκε κατά **32%**!

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί υλοποίηση, το 1982, της βασικής προεκλογικής υπόσχεσης του ΠΑΣΟΚ για την αύξηση

του κατώτατου μισθού κατά **40%**. Η υπόσχεση υλοποιήθηκε πανηγυρικά, ωστόσο είχε πολύ σοβαρές επιπτώσεις, καθώς βιομηχανίες, βιοτεχνίες και επιχειρήσεις «γονάτισαν» από τη μεγάλη αύξηση του μισθολογικού κόστους.

Τα τραπεζικά μας στελέχη, με την αυτοπεποίθηση της επιτυχίας των προηγούμενων ετών, είδαν την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση ως ευκαιρία. Πίστευαν ότι όχι μόνο δεν θα έπληττε τις ελληνικές τράπεζες, αλλά, λόγω της μη έκθεσής τους σε τοξικά επενδυτικά προϊόντα, αυτές θα ενισχύονταν σημαντικά έναντι των αντίστοιχων ευρωπαϊκών.

Στις αρχές του 2009, μήνες μόνο προτού η χώρα φτάσει στο αδιέξοδο, ο Χοακίν Αλμουνία, Επίτροπος για τις Οικονομικές και Νομισματικές Υποθέσεις της Ε.Ε., παρατηρούσε ότι η ελληνική οικονομία ήταν σε καλύτερη κατάσταση σε σύγκριση με άλλες οικονομίες στην ευρωζώνη, που βρίσκονταν σε ύφεση. Βλέπετε δεν παραπλανηθήκαμε μόνο εμείς.

Από το 1994 και για 15 συνεχόμενα έτη, το ΑΕΠ σημείωνε ισχυρή αύξηση, ξεπερνώντας κατά πολύ τις άλλες χώρες τις ευρωζώνης.

Τρεις ήταν οι βασικές αιτίες του αδιεξόδου: η μεταρρυθμιστική ακινησία, το υψηλό δημόσιο χρέος και η αναξιοπιστία της χώρας.

Ακόμα και σήμερα, μετά από 7 χρόνια βαθιάς κρίσης, το βιοτικό επίπεδο της χώρας είναι εντυπωσιακά υψηλότερο από εκείνο στις περισσότερες χώρες του κόσμου. **Η Ελλάδα εξακολουθεί και παραμένει ένα από τα καλύτερα μέρη στον κόσμο για να γεννηθείς και να ζήσεις.**

Ενώ το ΑΕΠ μας έπεσε κατά 26% εν τούτοις το κατά κεφαλήν εισόδημά μας είναι **18.000** δολάρια, ενώ στην Αλβανία είναι **3925** δολάρια, στη Βουλγαρία **6822** δολάρια, δηλαδή ακόμα ένας Έλληνας παράγει 2,6 φορές παραπάνω από έναν Βούλγαρο και 4,5 φορές παραπάνω από έναν Αλβανό. Το δε ΑΕΠ μας, που είναι περίπου 195 δις, είναι μεγαλύτερο από το προστιθέμενο ΑΕΠ των χωρών της Βουλγαρίας που είναι 48, της Σερβίας 36, της Αλβανίας 11,5, το Κόσσοβο 6,3 η Κύπρος 19,30, η Εσθονία 22,4 του FYROM 9,2, που φθάνουν μόλις τα 155 δις.

Η Ελλάδα καθιλώθηκε σε ένα ξεπερασμένο κρατικοδίαιτο, αναποτελεσματικό, συντεχνιακό, μη ανταγωνιστικό, οικονομικό μοντέλο και έκανε τα πάντα για να μην αλλάξει. Το πολιτικό προσωπικό αλλά και μεγάλο μέρος της κοινωνίας αντιδρούσαν έντονα αρνητικά σε κάθε αλλαγή, ακολουθώντας μια επαναλαμβανόμενη, στερεότυπη συμπεριφορά.

Σε κάθε προσπάθεια αλλαγών, τα τελευταία 35 χρόνια, στη παιδεία, το ασφαλιστικό, την υγεία, τη δημόσια διοίκηση, την τοπική αυτοδιοίκηση, τη δομή της οικονομίας, τις επενδύσεις κ.α., η άμεση, ενστικτώδης αντίδραση κομμάτων και κοινωνίας ήταν ένα ηχηρό όχι. Ένα μεγάλο όχι σε όλα.

Τις μεταρρυθμίσεις, τα δύσκολα, ο κάθε πρωθυπουργός τα άφηνε για τον επόμενο. Και ο επόμενος για τον μεθεπόμενο κ.ο.κ..

Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που επιχειρήθηκαν τις δεκαε-

τίες του '90 και του '00 απέτυχαν, καθώς οι κυβερνήσεις είτε έπεσαν (όπως έγινε στην περίπτωση Μητσοτάκη) είτε υποχώρησαν όταν βρέθηκαν αντιμέτωπες με κομματικούς μηχανισμούς, προνομιούχες ομάδες, συνδικαλιστές και επιχειρηματικά συμφέροντα.

Το εγχείρημα Μητσοτάκη δεν είχε προηγούμενο, στη μεταπολίτευση, επιδιώκοντας να αλλάξει τα πάντα με μια προσέγγιση τύπου «σοκ και δέος». Το σχέδιό του για την έξοδο από την κρίση στηριζόταν σε δύο σκέλη: τη σταθεροποίηση- εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών μέσω της απελευθέρωσης των δυνάμεων της αγοράς και τον περιορισμό του δημόσιου τομέα.

Ουσιαστικά, ο Μητσοτάκης επιχείρησε να υλοποιήσει ένα «Μνημόνιο» εγχώριας εμπνεύσεως, **20 χρόνια πριν το επιβάλουν στη χώρα οι δανειστές.**

Ο Μητσοτάκης δεν κατόρθωσε να εξασφαλίσει την υποστήριξη στις μεταρρυθμίσεις όχι μόνο ευρύτερων κοινωνικών δυνάμεων, αλλά ούτε μεγάλο μέρος της Ν.Δ..

Τον Απρίλιο του 2001 ο Γιαννίτσης παρουσίασε μια σειρά σημαντικών και απολύτως απαραίτητων αλλαγών για τον εξορθολογισμό και την εξυγίανση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης. Μεταξύ άλλων ο νόμος προέβλεπε δραστικές περικοπές στο ευνοϊκό καθεστώς των προνομιούχων εργαζομένων (τράπεζες, ΔΕΚΟ, δημοσιογράφοι κ.α.), ενώ περιλάμβανε και την καθιέρωση νέου ορίου συνταξιοδότησης για όλους τους εργαζομένους, **τα 65 χρόνια.** Διαφορετικά, προειδοποιούσε -όπως και τόσοι άλλοι πριν- ότι η κατάρρευση και η χρεοκοπία ήταν προ των πυλών... τον έδιωξαν και αυτόν όπως τους άλλους.

Μετά την περιπέτεια στη Παιδεία και τις πυρκαγιές, η κυβέρνηση Καραμανλή σήκωσε τα χέρια, αφήνοντας τη χώρα στον αυτόματο πιλότο.

Τη χρυσή δεκαετία 2000-2007, η μέση ετήσια αύξηση των δανείων ξεπέρασε το 19%, σχεδόν 5πλάσια της μέσης μεταβολής του ΑΕΠ την ίδια περίοδο! Το δανειακό χρήμα έρρεε και τροφοδοτούσε τη μεγέθυνση της οικονομίας και, με μια τόσο ισχυρή οικονομία, οι τράπεζες ένωσαν σιγουριά και ασφάλεια για να χορηγήσουν και νέα δάνεια!

Όλη η Ελλάδα έχτιζε σπίτια, αγόραζε αυτοκίνητα, τηλεοράσεις και ακριβά ρούχα, απενίζοντας με αισιοδοξία το αύριο. Το ελληνικό Δημόσιο δανειζόταν εύκολα από ελληνικές και ξένες τράπεζες και ξόδευε ακόμα πιο εύκολα. Η οικονομία «αναπτυσσόταν» δυναμικά, **με καύσιμη ύλη τα δισεκατομμύρια των δανείων και την ψευδαίσθηση περί «ισχυρής Ελλάδας».**

Το 2007 το πάρτι έφτασε στο απόγειο. Το δανειακό χρήμα έρρεε παντού εν αφθονία. Η «ισχυρή» Ελλάδα είχε δημιουργήσει ένα βουνό χρέους -δημοσίου και ιδιωτικού- ύψους περίπου μισού τρισεκατομμυρίου ευρώ, για το οποίο όμως παραδόξως κανείς δεν ανησυχούσε ιδιαίτερα!

Η ελληνική διοίκηση όχι μόνο δεν προσφέρει, όχι μόνο δε λύνει προβλήματα, αλλά αντίθετα ζει και αναπνέει για να δημιουργεί εμπόδια - προβλήματα στη ζωή των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Από το 1975 έως το 2005 έχουν εκδοθεί 3.430 Νόμοι, 20.580 Προεδρικά Διατάγματα, 114.905 Υπουργικές Αποφάσεις Περιφερειών και 8.875 Αποφάσεις Νομαρχιών!

Αναποτελεσματική δικαιοσύνη, πολυνομία και αδιαφάνεια δημιουργούν ένα τέλειο περιβάλλον για να κάνει ο καθένας ό,τι θέλει: νομιμοποίηση αυθαίρετων και καταπατήσεις δασικών εκτάσεων για να αναφέρω δύο μόνο χαρακτηριστικά παραδείγματα.

Παρ' όλα αυτά, ως εκ θαύματος, η χώρα κατάφερε να ενταχθεί στην Ε.Ε., συμμετέχει στην πανίσχυρη ευρωζώνη και απολαμβάνει ένα επίπεδο ευημερίας που -ακόμα και μετά από τη βαθιά ύφεση- είναι από τα υψηλότερα στον κόσμο. Κατά κάποιο τρόπο, έγινε θαύμα σαν αυτό που αναζητούσε ο Porter! Δυστυχώς όμως θαύματα δεν συμβαίνουν συνεχώς.

Η αντιμετώπιση των πυρκαγιών του 2007 αποτέλεσε μια συρραφή λαθών, αστοχιών και αποτυχιών και έδειξε αυτό που όλοι όσοι ζούμε στην Ελλάδα ξέρουμε καλά: ένα κράτος όπου δεν δουλεύει σχεδόν τίποτα.

Οι υποβαθμίσεις της ελληνικής οικονομίας ήταν διαδοχικές, αυστηρές και... ανυπόμονες, προκαλώντας και ενισχύοντας την αντίδραση των αγορών.

Οι «ψεύτες», «σπάταλοι», «τεμπέληδες Έλληνες», που «ζούσαν πάνω από τις δυνατότητές τους», μονοπώλησαν τον δημόσιο διάλογο και το ενδιαφέρον του ξένου Τύπου, αφήνοντας στη σκιά σοβαρά θέματα όπως το **πώς οι οίκοι αξιολόγησης παρείχαν τόσο υψηλή αξιολόγηση σε μια χώρα σαν την Ελλάδα και πώς οι ευρωπαϊκές τράπεζες, κυρίως από τη Γερμανία και τη Γαλλία, δάνειζαν πολλά δισεκατομμύρια ευρώ στη χώρα με πέρα για πέρα αδικαιολόγητα χαμηλά επιτόκια.**

Δεν έγινε καμία σοβαρή συζήτηση ως προς το γιατί η μείωση -το «κούρεμα»- του ελληνικού χρέους δεν έγινε εξ αρχής, αλλά δύο χρόνια αργότερα, όταν **οι γερμανικές, οι γαλλικές και άλλες ευρωπαϊκές τράπεζες «ξεφορτώθηκαν» τα ελληνικά ομόλογα** - τα οποία μάλιστα, σε μεγάλο βαθμό, αγοράστηκαν από την ΕΚΤ, και κατ' επέκταση τους Ευρωπαίους φορολογούμενους.

Οι απερισκεψίες των ευρωπαϊκών τραπεζών αθόρυβα φορτώθηκαν στις πλάτες των Ευρωπαίων φορολογούμενων.

Στο διάστημα 2009-2014 το δημόσιο χρέος αυξήθηκε κατά 13 δις ευρώ (ανήλθε στα 313 δις από 300 δις), ενώ το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 52 δις ευρώ! Έτσι, το ποσοστό του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ εκτοξεύτηκε στο περίπου 175% από 126% το 2009.

Η κρίση στην Ελλάδα είναι μέχρι στιγμής η μεγαλύτερη οικονομική ύφεση στον 21ο αιώνα και μια από τις μεγαλύτερες που έχουν καταγραφεί ποτέ στη σύγχρονη οικονομική ιστορία.

Η δημιουργία του «λεφτά υπάρχουν» του Γ. Παπανδρέου έφερε το πρώτο μνημόνιο, το σκληρότερο πακέτο μέτρων λιτότητας από τη μεταπολίτευση. Η δημαγωγία του «δεν συναινώ στο λάθος» και η περιβόητη επαναδιαπραγμάτευση του Α. Σαμαρά έφεραν ένα νέο, ακόμα σκληρότερο μνημόνιο. Και η δημαγωγία του Α. Τσίπρα, με το σκίσιμο των μνημονίων και τον τερματισμό της λιτότητας, έφερε το τρίτο και σκληρότερο μνημόνιο από το ξέσπασμα της κρίσης!

Μεγάλο απόπημα της κυβέρνησης Καραμανλή ήταν η αμφισβήτηση των στοιχείων της Eurostat με σκοπό να πλήξει το ΠΑΣΟΚ. Τους βγήκε μπουμερανγκ και έπληξαν την αξιοπιστία της χώρας.

Ηδονιζόμαστε μυθομανώς με το να λέμε ότι για τα πάντα φταίνε οι πολιτικοί. Αλλά κυρίως φταίμε εμείς πρώτα γιατί τους ψηφίζουμε, γιατί βάζουμε το ατομικό κομματικό συμφέρον πάνω από το εθνικό. Βγαίνουμε στους δρόμους, συνήθως, όχι γιατί κάτι είναι εθνικά επιβλαβές αλλά γιατί βλάπτει την τσέπη μας. Αν δεν αλλάξει αυτό θ' αργήσουμε να σταθούμε όρθιοι. ●